

Vest, problemer vedrørende grænser og mindretal samt vedrørende flere multinationale staters forfald. At bidrage til mindskelse eller løsning af disse problemer vil i første række være en opgave for fælleseuropæiske institutioner eller institutioner med en fælleseuropæisk rækkevidde, hvilket indebærer, at især CSCE og EF må antages at få en fremtrædende rolle.

CSCE vil fremdeles primært være et politisk forum, som fortsat vil skulle bidrage til at sikre efterlevelsen af menneskerettighederne og demokratiske grundprincipper, hvor disse endnu ikke måtte være virkeliggjort. Men CSCE må i stigende grad også forventes at blive de central- og østeuropæiske landes forum til at sætte fokus på problemer omkring manglende åbenhed fra vestlig side over for disse landes mennesker, varer og tjenesteydelser.

Med sin brede ramme er CSCE med til at garantere, at Sovjetunionen vil få sine interesser respekteret i det fremtidige Europa. Desuden kan et udbygget CSCE-samarbejde bidrage til en politisk betryggelse af de central- og østeuropæiske landes sikkerhed, samtidig med at et CSCE-konfliktforebyggelsescenter og muligvis på længere sigt fredsbevarende styrker underlagt et CSCE-sikkerhedsråd vil kunne virke i forhold til konflikter, der måtte udspringe fra denne region. Hvorvidt dette i givet fald vil fungere efter hensigten, er det imidlertid vanskeligt at vurdere. Et udbygget CSCE vil udgøre et supplement til NATO, men som forsvarsalliance er NATO af en helt anden karakter end den form for sikkerhedsarrangement, der kan etableres inden for CSCE. CSCE kan således ikke selv skabe sikkerhed, men kan derimod mindske behovet herfor ved at bidrage til først og fremmest at øge parternes kendskab til hinandens intentioner og adfærd.

Opbygningen af nye fælleseuropæiske institutioner i en så omskiftelig tid som den nuværende er imidlertid en kompliceret affære. Den forudsatte udbygning af CSCE har som en af sine forudsætninger den eksisterende Sovjetunion, og omfattende forandringer af dennes opbygning og adfærd vil fundamentalt kunne ændre grundlaget for det videre forløb af processen.

EF vil formentlig komme til at udgøre en hjørnesten i den fremtidige europæiske sikkerhedsorden. Forudsætningen er imidlertid, at EF meget hurtigt integreres yderligere i dybden

for at muliggøre en åbning i bredden. Kun et stærkere, mere integreret EF vil kunne sikre, at det blokopdelte Europa ikke afløses af et splittet Europa præget af magtbalancepolitik og skiftende alliancedannelser. Og kun et stærkt EF vil kunne løfte den opgave at yde de central- og østeuropæiske lande den nødvendige støtte til genopbygning af deres økonomier, som i en senere fase vil udgøre grundlaget for, at de kan blive medlemmer af EF.

Mange og vanskelige problemer skal imidlertid løses, for at denne udviklingsvej kan realiseres. Forstærket integration i dybden vil for alvor forudsætte afgivelse af suverænitet på en række af statens kerneområder. Og acceleration af integrationen i dybden synes kun vanskeligt at kunne forenes med integration i bredden, om end det ikke behøver at indebære manglende åbenhed over for de central- og østeuropæiske lande.

På mange måder udgør EF den kritiske komponent i fremtidens europæiske sikkerhedsorden. En del forhold vil som nævnt kunne trække i retning af en udvidelse af EFs medlemskreds fremfor integration i dybden. Skulle denne dynamik vise sig at være stærkest, er der imidlertid betydelig risiko for, at integrationens fredsbevarende virkninger langsomt vil blive svækket.

Men måske kommer den største trussel mod europæisk sikkerhed ikke fremover fra det europæiske område. Trusler mod europæisk sikkerhed af både militær og politisk-økonomisk karakter synes i stigende grad at ville kunne stamme fra udviklinger uden for Europa. Det vil derfor blive nødvendigt at overveje, hvorledes Europa, eller de vestlige lande inden for rammerne af enten NATO eller EF eller WEU eller en blanding af disse, eventuelt i fællesskab med Sovjetunionen, kan imødegå sådanne trusler. Det kan i den forbindelse nævnes, at Japan, som hidtil har ligget i læ af Øst-Vest-konflikten, på det seneste har vist interesse i en tilnærmelse til NATO og CSCE, formentlig for at mindske sin afhængighed af det traditionelle sikkerhedspolitiske samarbejde med USA og for at undgå at blive isoleret i forbindelse med etableringen af et bredere samarbejde mellem Øst og Vest. Det politiske samarbejde mellem den nordlige halvkugles lande, som man måske her ser de første svage konturer af, vil i givet fald blandt andet skulle udvikles med henblik